

veseli. Naj se loti dela, loti po zgledih od drugod pa po svojih lastnih idejah. Marsikje bo imel seveda mnogo težav, recimo zaradi virov. /.../ ampak nekaj se mora pač sam potruditi, mora biti sam iznajdljiv, kajti iznajdljivost je bila zmeraj lastnost dobrih znanstvenikov, uspeh pa plačilo za trud. /.../ Mislim, da je zgodovina ena in nedeljiva, da živimo iz tradicije vse naše preteklosti, svetlih in temnih trenutkov in dogajanj od najstarejših časov do današnjega dne. To enotnost moramo ohraniti."

Cenjeni profesor se je seveda udeleževal tudi številnih domačih in tujih znanstvenih srečanj ter sodeloval pri pomembnih mednarodnih projektih. Uveljavil se torej ni samo doma, temveč tudi drugod po Evropi. Leta 1991 je zaradi obsežnega in raznolikega znanstvenega opusa od avstrijske raziskovalne skupnosti prejel prestižno Gindelyjevo nagrado, naslednje leto pa je dobil še avstrijski častni križec za znanost in umetnost. Ob osemdesetletnici (2001) ga je Zveza zgodovinskih društev Slovenije (pa tudi več lokalnih društev) imenovala za svojega častnega člana, leta 2002 pa ga je predsednik republike odlikoval s srebrnim častnim znakom republike Slovenije. Leta 2005 je prejel tudi častno nagrado Wacława Felczaka in Henryka Wereszyckiego, ki mu jo je podelilo Društvo zgodovinarjev oddelka za zgodovino na Jagielloński univerzi v Krakovu.

Kolegi, sodelavci in učenci pa so Vasiliju Meliku ob njegovi osemdesetletnici posvetili zajeten zbornik z življenjepisom, bibliografijo in 80 prispevki, ki se v veliki meri nanašajo na raziskovalna področja, ki jih je obravnaval akademik Melik. O njegovem ugledu in visokem mestu v mednarodnem zgodovinopisju pričajo sodelavci zbornika iz desetih evropskih držav: Slovenije, Italije, Francije, Nemčije, Avstrije, Češke, Slovaške, Madžarske, Poljske in Hrvaške.

Profesor Melik nam je veliko dal, tako starejšim kot mlajšim, kot znanstvenik in profesor, kot prijatelj, kot človek z veliko širino in odprtostjo, kot človek idej in ne nazadnje tudi kot spreten pripovedovalec zanimivih zgodbic, s katerimi nas je hudomušno zabaval ob kavici. Spoštovani profesor, dragi Vasja, za vedno boš ostal v naših srcih in spominu.

Andrej Studen

Zaslужni prof. dr. Marjan Britovšek (23. 8. 1923-8. 12. 2008)

Cenjeni zbor!¹

Zbrali smo se, da se poklonimo spominu nedavno preminulega prof. dr. Marjana Britovška, enega najplodovitejših slovenskih zgodovinarjev, pa tudi enega izmed redkih, ki so z raziskovalnim delom presegli okvire slovenske zgodovine. Misel, da "spomin nase ohranjaš na daljši rok samó z deli, ki si jih naredil, napisal

¹ 25. 2. 2009 je bila na Filozofski fakulteti v Ljubljani žalna seja, na kateri so obudili spomine na pokojnega profesorja: dekan FF prof. dr. Valentin Bucik, predstojnik Oddelka za sociologijo doc. dr. Igor Škamperle in doc. dr. Jože Vogrinc; spodaj podpisani pa sem spregovoril o znanstvenoraziskovalnem delu prof. dr. Marjana Britovška, ki ga predstavljam v pričujočem tekstu.

in objavil", je mnogokrat izrekel prof. Britovšek. To je bila njegova življenjska maksima. In prav o profesorjevi intelektualni zapaščini, kot je bilo napovedano, bo govor v mojem prispevku.

Naj spomnim, da so bili v preteklosti objavljeni priložnostni zapisi ob profesorjevih življenjskih jubilejih, in to izpod peresa akademika prof. dr. Vasilija Melika ob 65-letnici,² prof. dr. Ludvika Čarnija ob 70-letnici³ ter spodaj podpisanega ob jubilentovi 75-, 80- in 85-letnici;⁴ slednji, napisan lani poleti, je bi namenjen mednarodni strokovni javnosti.

Listanje po bogati profesorjevi biografiji pove, da se je rodil 23. avgusta 1923 v Slovenj Gradcu v družini z učiteljskimi in prosvetiteljskimi koreninami. Po osnovni šoli ga je pot vodila v Maribor, kjer je maturiral na klasični gimnaziji ter doživel nemško okupacijo. Vojna leta, ko je šlo "za biti ali ne biti", kot se je sam velikokrat izrazil, je prebil v partizanskih enotah kot urednik in dopisnik mladinskih listov. Svetovna vojna, z velikimi družbenimi spremembami, je odločilno pripomogla k njegovi odločitvi za študij zgodovine, ki ga je opravil na istoimenskem Oddelku ljubljanske Filozofske fakultete med letoma 1945 in 1949. Tu je spoznal tudi svojo bodočo soprogo Anico (prof. zgodovine), ki mu je bila močna opora tako v življenju kot pri njegovem delu. Na dodiplomskem študiju je pridobil, kot je sam večkrat povedal, ne samo védenja o historični materiji, pač pa tudi potrebna metodološka znanja, ki jih je s pridom izkoristil in dograjeval v svojem kasnejšem raziskovalnem delu. V mislih je imel predvsem metodo analize in primerjave, še posebno arhivskega gradiva in dokumentov; takšen metodološki pristop postane stalnica njegovega raziskovalnega dela ne glede na tematiko; odtod tudi verodostojnost njegovih objavljenih del.

Podiplomski študij je nadaljeval na tedaj elitnem jugoslovanskem Inštitutu družbenih ved (Zgodovinski oddelek) v Beogradu med letoma 1949 in 1951. Tam je, prek interdisciplinarnega družboslovnega študija, še posebno politične ekonomije ter historičnega in dialektičnega materializma, naredil most k sociologiji. Seveda ne gre prezreti podatka, da je bil na študiju v času jugoslovanskega spora z informbirojem oz. Stalinovo Sovjetsko zvezo, torej v času iskanja lastne jugoslovanske poti v socializem; toliko bolj, ker brez tega epohalnega političnega preobrata na jugoslovanskih tleh ne bi bilo njegovih študij o stalinizmu.

² Vasilij Melik: Marjan Britovšek - petinšestdesetletnik. V: Zgodovinski časopis 1989, 120-121.

³ Ludvik Čarni: Ob sedemdesetletnici Marjana Britovška. V: Avgust Lešnik (ur.), Kriza socialnih idej. Britovškov zbornik, Ljubljana 1996, 13-15.

⁴ Avgust Lešnik, Prof. Marjan Britovšek - petinsedemdesetletnik, Časopis za zgodovino in narodopisje 69/44 (1998), 205-207; isti, Zaslužni prof. dr. Marjan Britovšek - osemdesetletnik. V: Zgodovinski časopis 2003, 219-221; isti, On the occasion of the eighty-fifth birthday of Professor Marjan Britovšek, historian of the international workers' movement. The International Newsletter of Communist Studies Online. 2008, 216-218.

V začetku petdesetih let se je smelo odločil za raziskovalno in pedagoško pot; najprej kot asistent na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (1951), kjer je tudi doktoriral (1960), nato kot univerzitetni učitelj. Katedro za pedagoško in znanstveno delo mu je dal leta 1960 ustanovljeni Oddelek za sociologijo na ljubljanski Filozofski fakulteti, potem ko je bil leta 1962 - po opravljenem habilitacijskem delu (oz. *Habilitationsschriftu*, kot ga je sam imenoval) - izvoljen za docenta za socialno zgodovino 19. in 20. stoletja (s posebnim poudarkom na zgodovini delavskega razrgibanja). Predmet je predaval na Oddelku vse do upokojitve (1993), od leta 1970 kot izredni in od leta 1975 kot redni profesor. Za svoje znanstveno, pedagoško in javno delovanje je prejel dvakrat nagrado sklada Borisa Kidriča in druge nagrade, bil odlikovan ter dobil naziv zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani (1994).

Znanstveni opus prof. Britovška podrobno ponazarja njegova obsežna bibliografija objav tako doma kot v tujini (17 knjig in več kot 150 razprav); celotno bibliografijo je zbral in uredil pred leti dr. Alojz Cindrič in je objavljena v Britovškovem zborniku.⁵ Profesorjevo znanstveno delo tematsko in časovno obsega štiri področja.

S prvega - študije o slovenski agrarni in socialni zgodovini - velja posebej omeniti njegovo doktorsko disertacijo (mentor akademik prof. dr. Fran Zwitter), ki je dopolnjena in razširjena izšla kot monografija z naslovom *Razkroj fevdalne agrarne strukture na Kranjskem* (Ljubljana, 1964). "Zdi se, da jo kaže uvrstiti med tehtnejša Britovškova znanstvena dela," je zapisal prof. Čarni. Delo, ki je v celoti zasnovano na arhivskem gradivu, še danes sodi med redkejšje tovrstne raziskave slovenske agrarne in socialne zgodovine od 16. do sredine 19. stoletja. Knjiga načenja vrsto problemov in kategorij, s katerimi se ukvarja zlasti sociološka veda (struktura, procesi, odnosi idr.). Kakšen pomen imajo tovrstne raziskave za védenje o slovenski socialni zgodovini (deloma jih je predstavil tudi mednarodni strokovni javnosti),⁶ je moč razbrati iz avtorjeve spremne besede: "Moj prispevek s tega področja naj vzpodbudi raziskovalce k nadaljnemu, še bolj sistematičnemu arhivskemu delu, ki bi pojasnilo in iztrgalo pozabi prenekatero zanimivost iz agrarne zgodovine tega obdobja." Hkrati pa je iz teh besed zaznati - zaradi spleta okoliščin - tudi slovo od nadaljnjega raziskovanja tovrstne tematike.

Drugo področje raziskovanja prof. Britovška predstavljajo študije o revoluciji 1848 v Avstriji in revolucionarni dejavnosti Radovljičana Antona Fistra (1808-1881), Prešernovega in Slomškovega sodobnika, profesorja teologije in pedagogike na dunajski univerzi, udeleženca revolucije 1848 na Dunaju, vojnega kurata akademske legije, radikalnega poslanca v avstrijskem ustavodajnem parlamentu, dolgoletnega emigranta v ZDA, "človeka, ki je daleč presegal kakršen koli provincializem in bil med najbolj izobraženimi Slovenci svojega časa", je zapisal prof. dr. Frane Jerman. Raziskovalni rezultat Britovškovega dela v dunajskih arhivih in bibliotekah je bil izid monografije *Anton Fuster in revolucija 1848 v Avstriji* (Maribor, 1970). "To je poleg Apihove knjige o Slovencih in 1848. letu (napisane 1888) ter Malovega prikaza v Zgodovini slovenskega naroda, ki je izšel skoraj pol

⁵ Alojz Cindrič: Bibliografija prof. dr. Marjana Britovška. V: A. Lešnik (ur.), *Kriza socialnih idej*, 21-26.

⁶ Marjan Britovšek, *The process of individualization of agriculture in Carniola in the second half of the nineteenth century*. V: *East European quarterly* 3/1970, 469-488.

stoletja kasneje (1934-36), tretji najboljšežnejši opis Slovencev v marčni revoluciji," je zapisal prof. Melik. Zagotovo je predvsem Britovškova zasluga, da je bila 29. marca 1979 na Fistrovi rojstni hiši v Radovljici odkrita spominska plošča in hkrati organiziran znanstveni simpozij o Antonu Fistru,⁷ kakor tudi pobuda za izdajo *Izbranih spisov Antona Fistra*, ki so izšli (v prevodu prof. Franeta Jermana) v 4. knjigah,⁸ in sicer kot skupni projekt Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete v Ljubljani in Arhiva Republike Slovenije.

S tretjim, tj. zgodovino evropskega delavskega gibanja, in četrtem področjem raziskovanja, tj. stalinizma, se je prof. Britovšek umestil, kot je zapisal prof. dr. Peter Vodopivec, med tiste redke slovenske zgodovinarje, ki so presegle nacionalne meje pri raziskovanju zgodovine. V okviru tretjega področja je osrednjo pozornost namenil začetkom delavskega gibanja in njegovim različnim idejnim smerem v okviru I. in II. internacionale. Napisal je vrsto odmevnih študij, med katerimi velja posebej opozoriti na njegovo habilitacijsko delo, ki je izšlo v knjižni obliki v Beogradu leta 1965, pod naslovom *Stavovi druge internacionale prema ratu i kolonialnom pitanju*, nadalje na knjigo *Revolucionarni idejni preobrat med prvo svetovno vojno* (Ljubljana, 1969), na tehtno razpravo *Zgodovinski oris stališč Marxa in Engelsa do slovanskih narodov*,⁹ ki je izšla tudi v nemškem prevodu,¹⁰ ter na študije, ki so bile večinoma objavljene v naslednjih revijah: *Prilozi za istoriju socializma* (Institut za savremenu istoriju, Beograd), *Međunarodni radnički pokret* (Institut za međunarodni radnički pokret, Beograd) in *Prispevki za zgodovino delavskega gibanja*¹¹ (Inštitut za zgodovino delavskega gibanja/Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana).

Četrto področje, ki je bilo v širši javnosti tudi najbolj odmevno in aktualno, je bilo njegovo raziskovanje stalinizma v Sovjetski zvezi. Brez dvoma je bil prof. Britovšek prvi slovenski zgodovinar, ki se je sistematično in znanstveno začel ukvarjati s tem obdobjem, hkrati pa je veljal za največjega slovenskega/jugoslovanskega poznavalca frakcijskih spopadov v bivši Sovjetski zvezi in v Kominterni.¹² Še več, s svojimi analizami, oprtimi na arhivsko in dokumentarno gradivo, ki ga je preučeval v moskovskih arhivih in bibliotekah ter v mnogih zahodnoevropskih dokumentacijskih centrih, se je uvrstil med ugledne mednarodne raziskovalce stalinizma. V ospredju njegovih objav te vrste stojijo štiri obsežne knjige: *Boj za Leninovo dediščino* v dveh delih (Ljubljana, 1976; Zagreb, 1981 /hrvaški prevod/), *Carizem - revolucija - stalinizem* v dveh delih (Ljubljana, 1980), *Korenine stalinizma in negativne posledice kulta osebnosti* (Ljubljana, 1980) ter *Stalinov termidor* (Ljub-

⁷ Marjan Britovšek (ur.), Dr. Anton Fister v revoluciji 1848 - vloga in pogledi, Maribor 1980.

⁸ 1. knjiga (1987): *Spomini od marca 1848 do julija 1849*; 2. knjiga (1988): *Vzgoja v dubu svobode* (uvodna študija: dr. Jože Ciperle); 3. knjiga (1992): *Govori o religiji* (uvodni študiji: dr. Marko Kerševan in dr. Vekoslav Grmič); 4. knjiga (1998): *Spomini - Osemindvajset let pregnanstva. Učna leta in leta popotovanja* (uvodni študiji: dr. Marjan Britovšek in dr. Janez Stanonik).

⁹ Zbornik simpozija Aktualnost misli Hegla, Marxa, Engelsa in Lenina v družbenem življenju in znanosti 20. stoletja, Ljubljana 1971, 266-305.

¹⁰ Marjan Britovšek, Die slawische Nationalbewegung und die Perspektiven der Revolution, v: Theodor Bergmann et al. (Hrsg.), Zwischen Utopie und Kritik. Friedrich Engels - ein "Klassiker" nach 100 Jahren, Hamburg 1996, 140-156.

¹¹ Prof. Britovšek je bil član uredniškega odbora med letoma 1960 in 1977.

¹² Kot član uredniškega odbora je prof. Britovšek sodeloval pri izdaji stenogramov in dokumentov vseh sedmih kongresov Kominterne, ki jih je izdal Institut za međunarodni radnički pokret v Beogradu, pod naslovom *Komunistička internacionala*, v 12. knjigah (med letoma 1981-1983), ter napisal Predgovor k 5. kongresu Kominterne (6. knjiga, 1982, str. V-XXVII).

ljana, 1984, Praga, 1991 /češki prevod/). Vsa navedena dela "temeljijo na neposrednih raziskavah in so vsaj enakovredna, če ne boljša od mnogih del svetovnih avtorjev", je zapisal prof. dr. Božo Repe. Beograjski raziskovalec znan. svet. dr. Slavoljub Cvetković pa je poudaril, da je bila "vrednost Britovškovega raziskovalnega dela na tem segmentu sodobne zgodovine še posebno v tem, da naša zgodovinska zavest ni bila obremenjena s političnimi pogledi in enostranskimi razlagami sovjetskega zgodovinopisja, kot je bilo to v drugih socialističnih državah". Naj spomnim, da smo prav prek teh Britovškovih eruditskih knjig in razprav, kot je takrat dejal prof. dr. Rastko Močnik, začeli razumevati srčiko ruskega socializma.

Ne bo odveč, če opozorim, da prof. Britovšek ni pisal o stalinizmu kot veliki temi, tj. ekskluzivistično, prav tako njegovo raziskovanje pričujoče tematike ni bilo neposredno politično motivirano. Nasprotno, v svojem raziskovanju je namenil osrednjo pozornost temeljiti zgodovinski rekonstrukciji stalinizma kot političnega in družbenega sistema, in to na podlagi verodostojnega arhivskega gradiva in dokumentov. Šele takšen pristop, je bil vseskozi prepričan, omogoča odprto, resno in znanstveno umirjeno razpravo na daljši rok, in to v mednarodnih okvirih. Pri svojem delu je občutil omejene možnosti odprtega razpravljanja, še posebej z raziskovalci na Zahodu; ta delna informacijska blokada je trajala vse do padca berlinskega zidu, zato je bil še posebno hvaležen prof. ddr. Rudiju Rizmanu za posredovane tovrstne informacije in gradiva z zahoda (še posebno t. i. komunističnih disidentov).

Na vprašanje, v katero teoretsko šolo raziskovalcev stalinizma bi umestili prof. Britovška (mdr. po tipologiji, ki jo je pred leti postavil G. Boffa v svojem delu *Fenomen Stalin* /Ljubljana, 1985/), smo še najbližje odgovoru, da se zagotovo ni umeščal v t. i. "šolo kontinuitete", kot bi morda na prvi pogled sklepali iz naslova *Carizem - revolucija - stalinizem*; le-tega je treba razumeti v smislu dialektičnega zakona "negacija negacije". Po ocenjevanju stalinizma bi ga lahko (pogojno) umestili v "šolo termidorja", ne nazadnje tudi po nedvoumnem naslovu dela *Stalinov termidor*. V podkrepitev naj navedem strnjeno misel, ki jo je izrekel v enem izmed mnogih intervjujev, ki jih je imel na temo stalinizma. Na novinarsko vprašanje dr. Bernarda Nežmaha, objavljenega v Mladini (15. februar 1994), "Ali je možna obnovitev komunizma v Rusiji", je prof. Britovšek odgovoril: "Komunizem je evropski pojav, to je socialna demokracija, to je 200 let razvoja, to ni le Marx, to so korenine iz francoske revolucije. Veste, Stalin je (op.: s svojim termidorjem) uničil komunizem. Komunizem stalinskega formata se ne more več ponoviti. To je najbolj brutalna oblika uničenja človeške individualnosti, pridobitve francoske revolucije ..."

Svoje raziskovalne rezultate je prof. Britovšek predstavil mednarodni strokovni javnosti na številnih mednarodnih zborovanjih in simpozijih, na katerih je vselej vzbudil posebno pozornost, pa tudi prek prevodov knjig in razprav v tujih revijah in zbornikih. Zato tudi ni naključje, da ga je Mednarodni inštitut za socialno zgodovino v Amsterdamu (v devetdesetih letih minulega stoletja) uvrstil med ugledne sodelavce mednarodnega raziskovalnega projekta *Komintern*, mednarodno uveljavljena strokovna revija *The International Newsletter of Communist Studies* (s sedežem v Kölnu) pa izvolila v svoj izdajateljski svet.

In prav Britovškovi odmevni rezultati znanstvenoraziskovalnega dela doma in v tujini, njegova vpetost v mednarodne raziskovalne projekte ter uspešno delovno sodelovanje z raziskovalci uglednih mednarodnih institucij so botrovali odločitvi njegovih sodelavcev na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, da se mu ob 70-letnici in hkratni upokojitvi oddolžijo za dolgoletno in ustvarjalno delo s priložnostnim zbornikom ter na ta način obogatijo tudi področja, s katerimi se je ukvarjal. Takratnemu povabilu za sodelovanje v skupnem projektu - mednarodni izdaji zgodovinskih in socioloških razprav - se je odzvalo petdeset priznanih tujih in domačih raziskovalcev/raziskovalk (iz Avstrije, Francije, Hrvaške, Italije, Nemčije, Nizozemske, Rusije, Slovenije, Srbije in Švice), s katerimi je prof. Britovšek delal in soustvarjal. Rezultat projekta je bila izdaja 530 strani obsežnega zbornika z naslovom *Kriza socialnih idej. Britovškov zbornik / The Crisis of Social Ideas. A Festschrift for Marjan Britovšek* (Ljubljana, 1996), pri čemer ne gre prezreti, da problematika "socialnih idej" simbolizira celotni Britovškov znanstveni opus.

Ob povedanem seveda ne gre prezreti Britovškovega več kot 40-letnega pedagoškega dela na dodiplomskem in podiplomskem študiju. Za študente in srednješolske učitelje je napisal tudi več študijskih priročnikov in skript (skupno več kot 1000 strani) ter bil mentor mlajšim raziskovalcem, magistrrom in doktorjem znanosti. Širša javnost pa ga pozna tudi po sodelovanju v številnih radijskih in televizijskih oddajah v sedemdesetih in osemdesetih letih ter zapisih o stalinizmu v Naših razgledih.

Od vseh Britovškovih številnih dejavnosti zunaj delovnega mesta, tako strokovnih kot družbenih, naj tu omenimo le njegovo dolgoletno in zavzeto delo v univerzitetni stanovanjski komisiji v petdesetih in šestdesetih letih, "ki je - kot je zapisal prof. Melik - najbolj segla v prostor vsakdanjega življenja in prinesla velike koristi večjemu številu ljudi". Brez njegove vztrajnosti, ki ni obupala ob nobeni oviri, ne bi bilo univerzitetnih stanovanjskih blokov na ljubljanskih Prulah, ki so močno omilili tedanjo veliko stanovanjsko stisko zlasti (takrat) mlajših univerzitetnih ljudi. In prav ta vztrajnost, ta optimizem je bil ne samo ena izmed temeljnih značajskih potez prof. Britovška, pač pa tudi njegovo vodilo za premagovanje življenjskih tegob.

Na jesen svojega življenja se je prof. Britovšek preselil v svoj drugi dom, v mirno istrsko vasico Dolinci pri Lovrečici. Še naprej je ohranjal redne stike s kolegi, tudi iz tujine (dr. Bernhard H. Bayerlein,¹³ prof. dr. Pierre Broué /1926-2005/¹⁴ idr.); hkrati je kot sodelavec asociacije *The European Workshop of Communist Studies* še posebej z velikim zanimanjem prebiral nove dokumente, ki so prihajali iz kominternskih moskovskih arhivov, ter nemalokrat opozarjal na premajhno kritičnost današnjih raziskovalcev do t. i. 'novega' arhivskega gradiva (vprašanje pristnosti/ponaredkov le-tega).

¹³ Avtor številnih študij o stalinizmu in kritičnih izdaj kominternskega arhivskega gradiva (*Moscou - Paris - Berlin : télégrammes chiffrés du Komintern, 1939-1941*, Paris 2003) ter odgovorni urednik revije *The International Newsletter of Communist Studies*: <http://www.mzes.uni-mannheim.de/projekte/incs/>.

¹⁴ Eminentni raziskovalec Trockega (*Trotsky*, Paris 1988) ter avtor številnih del o trockizmu in Kominterni (*Histoire de l'internationale communiste, 1919-1943*, Paris 1997); v slov.: *Španska revolucija in državljanska vojna* (Ljubljana 1988). Več: http://www.trotskyana.net/Trotskyists/Pierre_Broue/Pierre_Broue_Meaning.html.

V spominu vseh, ki so/smo ga poznali, pa profesor Britovšek ne bo ostal le zaradi svojega znanstvenega dela. V enaki ali še večji meri se ga bomo spominjali po njegovem znanju, izjemni informiranosti, pa naj je šlo za politična dogajanja doma ali v svetu ali za akademsko sfero, nadalje po njegovem optimizmu, veselju do življenja, po prijetnih druženjih (še posebno v Dolincih) in ne nazadnje kot človeka, s katerim si se vedno rad srečal in poklepetal, pa naj je šlo za strokovne ali vsakdanje teme.

Naj mi bo dovoljeno, da se na koncu izpovem; sedaj, s 'prekinitvijo' najinega 35-letnega druženja, čutim veliko praznino, hkrati pa tudi veliko hvaležnost, da sem lahko bil del te zgodbe, zato lahko samo skromno rečem: "Marjan, hvala Ti za vse!"

August Lešnik

France Filipič (1919-2009)

Dne 31. marca 2009 se je v Mariboru iztekla bogata življenjska pot zgodovinarja, pesnika, pisatelja, publicista in prevajalca Franceta Filipiča. V Mariboru se je tudi rodil, in sicer 21. julija 1919.* Tam je preživel mladeniška leta in nekaj časa obiskoval gimnazijo, nato pa je gimnazijsko šolanje nadaljeval na škofijski gimnaziji v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani. Kmalu po napadu na Jugoslavijo aprila 1941 se je pridružil odporniškemu gibanju, se zato dvakrat znašel v zaporu (1942, 1944), nato pa še v koncentracijskih taboriščih Dachau, Mauthausen, St. Valentin in Ebensee. Ta težka izkušnja ga je razumljivo zaznamovala na povsem osebni ravni, močno pa je opredelila tudi tematike, katerim se je kasneje posvečal kot literat in kot zgodovinar. Po vojni je živel med Mariborom, kjer si je ustvaril tudi družino, in Ljubljano, kamor so ga klicale poklicne dolžnosti. Na jesen življenja se je ponovno ustalil v Mariboru, na katerega je bil močno navezan. Kar zadeva zaposlitve, je bil Filipič precej svobodnega duha. Prva leta po vojni je delal kot novinar, od leta 1956 dalje pa je imel status svobodnega pisatelja.

Ustvarjalna sila in sla Franceta Filipiča sta se izrazito udeleževali na dveh izraznih področjih: na literarnem in na zgodovinopisnem. Zaradi intenzivnega preučevanja zgodovine je njegovo pesniško snovanje sčasoma postalo nekoliko zastrto, čeprav je na tem področju dosegel pomembne uspehe, o čemer med drugim

* Opozarjamo, da je v Enciklopediji Slovenije 3. knjiga (Ljubljana 1989) naveden dan rojstva Franceta Filipiča (2. julij) napačen.